

Sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep

0030 OSLO

Deres ref
200401570

Vår ref (bes oppgitt ved svar)
2004/1117-2 MOF/-

Dato
30.10.2004

HØRINGSUTTALELSE: NOU 2004: 13: EN NY ARBEIDS- OG VELFERDSFORVALTNING –OM SAMORDNING AV AETATS, TRYGDESTATENS OG SOSIALTJENESTENS OPPGAVER

Datatilsynet viser til Deres brev av 8. juli 2004.

Datatilsynet er positivt innstilt til hovedlinjene i utvalgets anbefaling med organisering av arbeids- og velferdsforvaltningen i en ”statlig arbeidslinje”. Av de oppgitte alternativer er den anbefalte løsning den som synes å være best egnet til å ivareta enkeltindividets personvern.

Forslaget inneholder imidlertid enkelte personvernkritiske elementer.

Tilsynet ønsker innledningsvis å påpeke at den foreslåtte løsningen vil medføre en sentralisert og betydelig ansamling av til dels svært sensitive personopplysninger. Dette innebærer et ikke uvesentlig misbrukspotensiale og betydelig risikoelement for personopplysningenes konfidensialitet, integritet, kvalitet og tilgjengelighet.

Datatilsynet er videre av den oppfatning at det er viktig at taushetspliktbestemmelsene ikke ”strekkes” på en slik måte at den enkelte saksbehandler gis tilgang til unødvendig store mengder personopplysninger. En slik ”strekking” vil fremstå som særlig negativt i landets mindre kommuner. De negative konsekvensene vil ha akselererende konsekvenser, og i realiteten innebære en opphevelse av taushetsplikten som i dag eksisterer mellom saksbehandlere i offentlig sektor og mellom offentlige etater. Dette kan ha en vesentlig negativ innvirkning på borgernes tillit til offentlig forvaltning generelt. Gjeldende bestemmelser om taushetsplikt har grunnlag i en situasjon preget av papirbaserte arkivsystemer med begrenset eller ingen bruk av moderne informasjonstekniske hjelpemidler. Datatilsynet er av den oppfatning at det bør vurderes endringer hvor det legges større vekt på interne tilgangsbegrensninger ut fra den ansattes behov for å utøve sine arbeidsoppgaver (”need to know”). IT-verktøyet er i betydelig utstrekning egnet til dette formålet.

Arbeids- og velferdsforvaltningens oppgaveportefølje er stor. Dette reiser enkelte særlige problemstillinger i forhold til førstelinjetjenesten. Til tross for at taushetsplikten også gjelder internt mellom saksbehandlere, er ikke Datatilsynet ukjent

med at strukturell overbygning og organisasjonsform har innvirkning på spredning av personopplysninger. Risikoen for uhjemlet informasjonsutveksling øker proporsjonalt med størrelsen på organisatoriske enheter. Trusselen er ikke bare knyttet til antallet ansatte. I denne sammenheng fremstår det som særlig problematisk at ansatte skal ivareta flere oppgaver med ulikeartede formål innen samme etat, eventuelt også for flere etater. Organisering i mindre etater med relativt stor grad av spesialiserte arbeidsoppgaver begrenser risiko for brudd på taushetsplikten og personvernet for øvrig. I dette ligger også et rettssikkerhetsaspekt. Det er imidlertid slik at den norske gjennomsnittskommunen er av begrenset størrelse og har begrensede resurser. Forutsetningen om nærhet til brukeren vil således innebære relativt få ansatte, med mange ulikartede oppgaver, som nødvendiggjør tilgang til store mengder sensitiv informasjon om den enkelte bruker.

Etablering av felles førstelinjetjeneste for kommunale oppgaver, pensjonsetat og arbeidslinjeoppgaver, slik dette er beskrevet i utredningen side 258, er utilrådelig. Skal en slik løsning ha en reell funksjon, må den enkelte saksbehandler få tilgang til store mengder sensitiv informasjon om nær sagt alle innbyggere i kommunen. Dette for å fatte beslutninger og gi veiledning på områder de i begrenset utstrekning har faglig kompetanse. En slik utvikling vil være svært uheldig for personvernet og muligheten for å ivareta den enkeltes integritet. Utvalget synes her å ha oversett muligheten for at deler av de eksisterende løsninger kan være best egnet for å ivareta brukerens grunnleggende rettigheter.

Når det gjelder utvalgets anførsel (pkt. 10.10) om at dagens utforming av lovgivningen som skal sikre personvern og rettssikkerhet setter unødvendige hindringer for samarbeid mellom offentlige etater, kan Datatilsynet vanskelig tiltre dette. Et ønske om samtidig å optimalisere offentlig service og borgernes integritetsbeskyttelse og personvern lar seg neppe realisere. En avveining er til syvende og sist en politisk oppgave.

Tilsynet presiserer for øvrig at regelverket på dette feltet er nært knyttet til internasjonale konvensjoner Norge er forpliktet til å følge, herunder Den europeiske menneskerettskonvensjon og EUs personverndirektiv (EF/95/46).

Med hilsen

Georg Apenes
direktør

Monica Fornes
rådgiver
(saksbehandler,
telefon 22 39 69 00)